

**Комінко М.**  
студентка V курсу  
юридичного факультету  
Тернопільського національного  
економічного університету  
Науковий керівник: д.і.н., професор,  
завідувач кафедри інформаційної  
та соціокультурної діяльності ТНЕУ  
Гомотюк О.Є

## **ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА У США: ПРАВОВІ ЗАСАДИ**

Спрямування українського суспільства на інтеграцію у світове співтовариство актуалізує проблему вдосконалення освіти України, забезпечення її відповідності світовим стандартам. Стратегія фінансування системи (джерела фінансування, пріоритети фінансування, саме фінансування) є вираженням освітньої політики держави, інструментом реалізації законодавства в галузі освіти. Особливе місце в контексті розвитку системи освіти та управління її розвитком через виділення пріоритетних напрямів займає механізм фінансування освітнього процесу, який може реалізуватися як комплекс урядових програм і неурядових грантів або ж за допомогою інших інструментів залучення грошей у систему. Фінансування вищої школи, як і загалом інших ланок, у США має два джерела – приватний капітал і державний бюджет. Освіта отримує фінансові засоби в основному від приватного капіталу, та від державного фінансування, яке спочатку було незначним. На сьогодні спостерігається стабільна тенденція балансування між державними і ринковими пріоритетами, підкреслюють дослідники [ 1 ].

Ключову роль у галузі освіти відіграє закон, прийнятий Конгресом Сполучених штатів, No Child Left Behind («Жодної відстаючої дитини»), далі - NCLB (в 2001 році). Він актуалізує проблеми сучасної школи. Окрім нього є цілий ряд засадничих документів, що законодавчо формують процес модернізації і визначають основні напрями розвитку системи загальної освіти в США.

Документи, що регламентують принципи державної політики в галузі загальної освіти в США, опубліковані у відкритому доступі на сайті Департаменту освіти, можуть бути представлені в хронологічному порядку наступним чином:

1. Elementary and Secondary Education Act, ESEA (1965), Закон про початкову і загальну освіту;
2. Improving America's Schools Act, IASA (1994), Закон про удосконалення американських шкіл;
3. No Child Left Behind Act, NCLB (2001), Закон «Жодної відстаючої дитини»;
4. American Recovery and Reinvestment Act, Recovery Act, ARRA (2009), Закон про відновлення та реінвестування Америки;
5. The Reauthorization of the Elementary and Secondary Education Act, A Blueprint for Reform (2010), Корректурна закону про початкову і загальну освіту, проект реформи.

Ці закони, що приймаються на федеральному рівні, підкріплюються програмами, які пропонують стратегію реалізації цих документів :

1. Race To the Top (Гонка до вершин)
2. Investing in Innovation (Інвестиції в інновації)
3. Teacher Incentive Fund (Фонд стимулювання вчителів)
4. Teacher Quality Partnership Program (Партнерська програма підвищення професіоналізму учителів)
5. School Modernization (Модернізація школи) та багатьма іншими.

Маємо відзначити, що роль федерального впливу на систему освіти у США обмежена. Кожен штат розробляє стратегію і програму дій, які мають бути погоджені з пріоритетами реформи, що заявлені державою, для того, щоб отримувати фінансування. Кількість грошей, яку витрачають щорічно на освіту, диференціюється від штату до штату, так само (в межах одного штату) від одного округу до іншого [1;2]. Департамент освіти США (The Department of

Education) є виконавчим органом, одним з основних завдань якого можна назвати розподіл фінансових ресурсів.

Департамент освіти США не має права перешкоджати Департаментам освіти штатів самостійно розробляти навчальні плани та програми, за якими працює система освіти штату. Цікаво, що це стосується як державних шкіл, котрі фінансуються за рахунок податків, так і приватних, що фінансуються за рахунок оплати за навчання та з недержавних джерел [3]. Згідно з 10 поправкою до Конституції США, за штатами закріплюються повноваження, які не закріплені за Федеральним урядом і не заборонені Конституцією. Федеральний уряд, у свою чергу, має право на здійснення тільки тих повноважень, які прописані в Конституції [4].

Як зазначалося, роль уряду, і, зокрема, Департаменту освіти країни, в шкільній освіті зводиться до фінансування цієї галузі, збору і надання максимально повної статистики за станом шкіл на даний момент, контролю за виконанням законодавчих актів і програм. У федеральному законі No Child Left Behind (NCLB), що набув чинності в 2001 році, уперше за всю історію США, усупереч 10 поправці до Конституції, було зроблено спробу звести децентралізовану систему освіти країни до єдиних освітніх стандартів. Зміст державної освітньої політики в США полягає у вирішенні проблеми соціальної нерівності у доступності якісної освіти при підвищенні академічних результатів. Отже, освітня політика через федеральне фінансування розглядає основним пріоритетом не підвищення якості освіти, а усунення проблеми соціальної нерівності в школах [5].

Отже, децентралізована система освіти у США, її відповідність вимогам часу, задоволення потреб економіки, суспільства в цілому створює належні умови для громадян та є прикладом для імплементації відповідних характеристик в українську систему освіти.

#### **Список використаних джерел**

1. Братко М. Система освіти США: структура, традиції управління, особливості вищої освіти // Освітологічний дискурс. – 2017. – №3-4(18-19). – С. 252- 268.

2. Стойка О. Фінансова підтримка вищої освіти в США. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/427/1/%D0%A4%D0%86%D0%9D%D0%90%D0%9D%D0%A1%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A2%D0%A0%D0%98%D0%9C%D0%9A%D0%90%20%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%9E%D0%87%20%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98%20%D0%92%20%D0%A1%D0%A8%D0%90.pdf>

3. Каверина Э. Ю. Тенденции развития высшего образования США: дисс...канд. пед. наук: 08.00.14 / Э.Ю.Каверина. – М., 2007. – 246с.

4. Россидис, Д. Бездумный формализм: реформирование американского образования; [пер. Е.Л. Фруминой] // Вопросы образования. – 2006. – №3. – С. 22-56.

5. Заиченко, Л.И. Модернизация системы общего образования: роль государства и общества. Пример США: учебно-методическое пособие / Л.И. Заиченко; Санкт-Петербургский филиал Нац. иссл. Ун-та «Высшая школа экономики». – СПб.: Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ – Санкт-Петербург, 2012.

***Круцько Т., Ліщук І.***

*студенти групи ПОЛ-11*

*Навчально-наукового інституту*

*міжнародних відносин ім. Б.Д. Гаврилишина*

*Тернопільського національного*

*економічного університету*

*Науковий керівник:*

*к.е.н., доцент кафедри цивільного права та процесу ТНЕУ*

*Зигрій О.В.*

## **СУЧАСНА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ТЕОРИТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Сьогодні дослідження «правової держави» є дуже актуальним. Зрозуміло, що причиною цього є постійні інтеграційні та глобалізаційні процеси, які постійно відбуваються як на терені Європи так і в світовому масштабі. Але варто зазначити, що правова система це комплекс